

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2015. október 29.(*)

„Elzetes döntéshozatal iránti kérelem – Hozzáadottértékadó – 2006/112/EK irányelv – 13. cikk, (1) bekezdés – Az adóalanyiség hiánya – A »közjog által szabályozott szerv« fogalma – Az Azoriszigetek autonóm régióban egészségügyi rendszer tervezésével és m ködtetésével kapcsolatos szolgáltatást nyújtó részvénytársaság – E szolgáltatások részletes szabályainak meghatározása e társaság és a régió között létrejött programszerződésekben, ideértve a szolgáltatásokért járó díjazást is”

A C-174/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott elzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supremo Tribunal Administrativo (Portugália) a Bírósághoz 2014. április 9-én érkezett, 2014. március 12-i határozatával terjesztett el az elzete

a **Saudaçor – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos de Saúde dos Açores SA**

és

a **Fazenda Pública**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen, a harmadik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva, J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (előadó) és K. Jürimäe bírák,

előtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: M. Ferreira előtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. március 19-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Saudaçor – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos da Saúde dos Açores SA képviseletében G. Leite de Campos, M. Clemente és J. Batista Pereira advogados,
- a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes és R. Campos Laires, meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében L. Christie, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Mantle barrister,
- az Európai Bizottság képviseletében P. Guerra e Andrade és L. Lozano Palacios, meghatalmazotti minőségben,

a előtanácsnok indítványának a 2015. június 25-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következ?

Ítéletet

1 Az elzetes döntéshozatal iránti kérelem az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerzések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.; helyesbítés: HL 2004. L 339., 14. o.) 1. cikke (9) bekezdésének és a közös hozzáadottértékadórendszerrel szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 1. o.) 13. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Soudaço – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos da Saúde dos Açores SA (a továbbiakban: Soudaço) és a Fazenda Pública (államkincstár) között, e társaságnak az Azori-szigetek autonóm régióban (a továbbiakban: AAR) egészségügyi rendszer tervezésére és m ködtetésére irányuló tevékenységeire felszámított hozzáadottértékadó (héta) kötelezettsége tárgyában folyamatban lév jogvita keretében terjesztették el.

Jogalap

Az uniós jog

3 A 2006/112 irányelv a héára vonatkozó közösségi jogszabályokat – különösen a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadórendszer: egységes adóalapmegállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanács irányelvet (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet 23. o.; a továbbiakban: hatodik irányelv) – 2007. január 1-jével hatályon kívül helyezte és azok helyébe lépett.

4 A 2006/112 irányelv (1) és (3) preambulumbekzdése értelmében a hatodik irányelv átdolgozására szükség volt annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi alkalmazandó rendelkezés világos és ésszerű módon kerüljön bemutatásra átdolgozott szerkezetben és szövegezésben, bár ez f szabály szerint nem eredményez érdemi változásokat.

5 A 2006/112 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja elírja:

„A héa hatálya alá a következ ügyletek tartoznak:

[...]

c) egy tagállamon belül az adóalanyként eljáró személy által ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás”.

6 Ezen irányelv 9. cikke (1) bekezdésének értelmében:

„»Adóalany« az a személy, aki bármely gazdasági tevékenységet bárhol önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére.

»Gazdasági tevékenység« a termelő, a kereskedő, illetve a szolgáltatók valamennyi tevékenysége, beleértve a kitermelő ipari és mezőgazdasági tevékenységeket, valamint a szabadfoglalkozású vagy azzal egyenértékű tevékenységeket is. Gazdasági tevékenységnek minősül különösen a materiális vagy immateriális javak tartós bevétel elérése érdekében történő hasznosítása.»

7 Az említett irányelv 13. cikke elírja:

„(1) Az állami, regionális és helyi közigazgatási szervek [helyesen: az államok, a régiók, a megyék és a települések] és egyéb közjog által szabályozott szervek nem minősülnek adóalannak az olyan tevékenységek, illetve ügyletek vonatkozásában, amelyeket hatóságként folytatnak, még akkor sem, ha e tevékenységekkel, illetve ügyletekkel összefüggésben adókat, díjakat, illetékeket, járulékokat vagy egyéb közterheket szednek be.

Amennyiben azonban e szervek nem adóalannyként való kezelése a verseny jelentős torzulását eredményezné, az ilyen tevékenységek vagy ügyletek folytatása tekintetében adóalannak minősülnek.

A közjog által szabályozott szervek minden esetben adóalannak minősülnek az I. mellékletben meghatározott tevékenységeket illetően, amennyiben e tevékenységek mértéke nem elhanyagolható.

(2) A tagállamok hatóságként folytatott tevékenységnek tekinthetik a közjogi intézmények olyan tevékenységeit, amelyek a 132.[...] cikk [...] értelmében adómentességet élveznek.”

8 A 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdése értelmében:

„»Ajánlatkérő szerv«: az állam, a területi vagy a települési önkormányzat, a közjogi intézmény, továbbá az egy vagy több ilyen szerv, illetve közjogi intézmény által létrehozott társulás;

»Közjogi intézmény« minden olyan intézmény,

a) amely kifejezetten olyan közérdekes célra jött létre, amely nem ipari vagy kereskedelmi jellegű;

b) amely jogi személyiséggel rendelkezik; valamint

c) amelyet többségi részben az állam, vagy a területi vagy a települési önkormányzat vagy egyéb közjogi intézmény finanszíroz, vagy amelynek irányítása ezen intézmények felügyelete alatt áll; vagy amelynek olyan ügyvezető, döntéshozó vagy felügyelő testülete van, amely tagjainak többségét az állam, a területi vagy a települési önkormányzat vagy egyéb közjogi intézmény nevezi ki.

A második albekezdés a), b) és c) pontjában említett szempontoknak megfelelő közjogi intézmények és intézménykategóriák nem kimerítik jegyzékét a III. melléklet tartalmazza. [...]

A portugál jog

A héára vonatkozó szabályozás

9 A héatörvény (Código do IVA) 2. cikkének (2) bekezdése elírja, hogy az állam és az egyéb közjogi jogi szervek nem adóalannak azon ügyletek vonatkozásában, amelyeket hatóságként teljesítenek, akkor sem, ha ezért díjazásban vagy egyéb ellenértékben részesülnek, amennyiben a

nem adóalanyként való kezelésük nem vezet a verseny torzulásához.

10 Az említett törvény 2. cikkének (3) bekezdése elírja, hogy az állam és az egyéb közjogi jogi szervek mindazonáltal héalalynak min?sulnek bizonyos tevékenységek végzése és az azokból származó adóköteles ügyletek tekintetében, kivéve ha megállapítható, hogy e tevékenységvégzés elhanyagolható.

A Sudaçorra vonatkozó jogi szabályozás

11 A Sudaçort az Azori?szigetek autonóm régió egészségügyi finanszírozási intézményének a SAUDAÇOR elnevezés? – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos da Saúde dos Açores SA, kizárólagos állami tulajdonban álló részvénytársasággá történ? átalakításáról és a július 31?i 28/99/A regionális törvényerej? rendelet (Decreto Legislativo Regional n.º 41/2003/A, Transforma o Instituto de Gestão Financeira da Saúde da Região Autónoma dos Açores em sociedade anónima de capitais exclusivamente públicos, passando a designar?se SAUDAÇOR – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos da Saúde dos Açores SA e altera o Decreto Legislativo Regional n.º 28/99/A, de 31 de Julho) módosításáról szóló, 2003. október 17?i 41/2003/A AAR regionális törvényerej? rendelet (*Diário da República I*, A. sorozat, 257. szám, 2003. november 6., 7430. o.) hozta létre, és t?kéjében az említett régió 100%?os részesedéssel rendelkezik.

12 Az említett regionális törvényerej? rendelet 2. cikkének (1) bekezdése alapján a Sudaçor feladata, hogy közhasznú szolgáltatásokat nyújtson az egészségügy területén. E feladat kiterjed a regionális egészségügyi rendszer, valamint az ehhez kapcsolódó információs rendszerek, infrastruktúra és létesítmények tervezésére és m?ködtetésére, továbbá az egészségügyi ellátórendszer egységeit és az egészségügyi szolgálatokat érint? építési, állagmegóvási, felújítási és rekonstrukciós munkálatok elvégzésére, különösen a természeti katasztrófákkal sújtott területeken és a kockázatosnak min?sül? térségekben.

13 A 41/2003/A regionális törvényerej? rendelet 3. cikke értelmében:

„A közhasznú szolgáltatások nyújtása keretében a Sudaçor feladatköre az alábbi feladatokra terjed ki:

- a) a regionális egészségügyi ellátás központosított módon történ? megvalósítása;
- b) termékek és szolgáltatások nyújtása a regionális egészségügyi rendszer részeként m?köd? jogalanyoknak;
- c) az egészségügyi ellátórendszer egységeinek finanszírozása az egyes egységek által megkötött szerz?désekben vállalt egészségügyi szolgáltatási céloknak megfelel?en;
- d) az egészségügyi ellátórendszer egységeinek költségvetési igazgatásával kapcsolatos alapelvek és szabályok meghatározása, és a költségvetési igazgatás végrehajtásának nyomon követése;
- e) a regionális egészségügyi rendszer részeként m?köd?, vagy az utóbbi által finanszírozott intézmények és szolgálatok gazdasági?pénzügyi igazgatásának felmérése, rendszeres jelentések készítése a regionális egészségügyi rendszer pénzügyi helyzetér?l, a humánér?forrás? és eszközgazdálkodásáról;
- f) a regionális egészségügyi rendszer alatt m?köd? intézmények információs rendszereit érint? fejlesztések ösztönzése;

g) a regionális egészségügyi rendszert érintő, közérdek szempontjából indokoltnak tűnő munkálatok elvégzése;

h) szükség esetén a regionális egészségügyi rendszer szolgálatainak és intézményeinek támogatása.”

14 Az említett regionális törvényerejű rendelet 4. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Szaúd-arabiai vonatkozó szabályozást ezen aktus, a mellékletben található alapító okiratok, az állami vállalkozásokra irányadó, 1999. december 17-én 558/99. sz. törvényerejű rendeletben (Decreto-Lei n.º 558/99; *Diário da República* I, A. sorozat, 292. szám, 1999. december 17., 9012. o.) foglalt jogi szabályozás és a magánjog tartalmazza. Ugyanezen regionális törvényerejű rendelet 4. cikkének (2) bekezdése értelmében a Szaúd-arabiai a tevékenységei során tiszteletben tartja az AAR regionális egészségügyi szolgálatának szervezeti és működési szabályait.

15 A 41/2003/A regionális törvényerejű rendelet 10. cikke elírja, hogy e feladatok végrehajtása érdekében a Szaúd-arabiai az AAR-rel azonos hatósági jogkörrel rendelkezik, majd a jogszabály ezt követően példálózó jelleggel felsorol néhány ilyen jogosítványt, köztük a kisajátítást.

16 A módosított 558/99. sz. törvényerejű rendelet 7. cikkének (3) bekezdése értelmében a közzállalkozások az általános szabályok szerint közvetlenül és közvetetten adókötelesek, és így adóznak. Azonos rendelkezést tartalmaz az Azori-szigetek autonóm régió állami vállalkozásaira vonatkozó szabályozásokról szóló, 2008. március 5-én 7/2008/A regionális törvényerejű rendelet (Decreto Legislativo Regional n.º 7/2008/A, Regime do sector público empresarial da Região Autónoma dos Açores; *Diário da República* I, A. sorozat, 58. szám, 2008. március 24., 1649. o.) 9. cikkének (2) bekezdése a regionális állami vállalkozások vonatkozásában.

17 A Szaúd-arabiai az alapító okirata 21. cikkének (1) bekezdésében foglaltak szerint tevékenységét az AAR-rel kötött programszerződések keretei között végzi, amelyek többek között meghatározzák a Szaúd-arabiai által, a regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésével és megvalósításával kapcsolatban teljesítendő szolgáltatásokat, valamint az e régió által e szolgáltatások ellenértékéért fizetendő ellentételezést, amelynek megjelölése „pénzügyi hozzájárulás”, és amely a Szaúd-arabiai működési költségeinek fedezésére irányul.

18 2004. július 23-án tehát megkötötték a 2004 és 2008 közötti időszakra vonatkozó első programszerződést, amelyben ellentételezéseként összesen 15 905 000 euró szerepelt, ebből 2007-re 3 990 000 euró, 2008-ra pedig 4 050 000 euró vonatkozott. E szerződés 5. pontja szerint ezen teljes összeg pénzügyi és egészségügyi minisztériumi együttes rendelettel felülvizsgálható, amennyiben a körülmények okozta változás folytán az említett összeg nyilvánvalóan nem elegendő az említett szerződés végrehajtására. 2009. január 1-jén megkötötték a 2009 és 2012 közötti időszakra vonatkozó második programszerződést, amely ellentételezéseként évi 8 500 000 euróról, valamint a megjelölt szerződésben elírt felülvizsgálati kikötéssel rendelkezik. Az AAR pénzügyi és egészségügyi minisztériumainak 2010. március 8-án együttes rendelete ezen összeget 6 599 147 euróra mérsékelte a 2009. év vonatkozásában.

Az alapeljárás és az elzáró döntéshozatalra elterjesztett kérdések

19 2011. március 2-án az államkincstár megküldte az adóellenőrzésről készült jelentés tervezetét, amelyben javaslatot tettek a Szaúd-arabiai által a 2007 és 2010 közötti adóévekben fizetendő hűség adó összesen 4 750 586,24 euró összeget kifizetésére helyesbítésére.

20 A Saudaçoř meghallgatását követően, 2011. április 6-án elfogadták az ellenőrzésről készült jelentést.

21 E jelentésben az államkincstár megállapította többek között, hogy a Saudaçoř a rá vonatkozó jogi szabályozásra tekintettel nem hivatkozhat a héatörvénynek a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdése első albekezdésének átültetésére irányuló, 2. cikkének (2) bekezdésére, amely alapján a közjog által szabályozott szervek nem kezelendők héaalanyként, és amelynek tartalma megfelel a 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdése első albekezdésének.

22 E hatóság szerint a Saudaçoř által a programszerződések keretében a regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésével és működtetésével kapcsolatban nyújtott szolgáltatások olyan tevékenységi területeket érintenek, amelyek a magánkezdeményezések körébe tartoznak, amiből következik, hogy a verseny torzulásához vezethetne, ha a Saudaçořt nem kezelnék héaalanyként. Ez a helyzet például a régió egészségügyi informatikai rendszerének működtetése és fenntartása tekintetében. Valójában gazdasági jellegű tevékenységről van szó, így a programszerződésekben meghatározott és a regionális hatóságok által e szolgáltatások ellentételezéseként fizetett hozzájárulások héakötelesek. A Saudaçoř egyébiránt elismerte, hogy ezen adó hatálya alá tartozik, mivel termékbeszerzései és az általa igénybe vett szolgáltatások után héalevonás címén összesen 2 300 273,17 eurót igényelt.

23 A Saudaçoř a héa és kamatai behajtásának elrendelése ellen bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő a Tribunal Administrativo e Fiscal de Ponta Delgada előtt (a ponta delgadai közigazgatási és adóügyi bíróság, Portugália) a 2007 és 2010 közötti adóévek tekintetében, amelyek címén a vele szemben fennálló követelés összege összesen 5 157 249,72 euró volt.

24 Ítéletében az említett bíróság többek között azzal az indokkal utasította el a keresetet, hogy a közjog által szabályozott szervek nem héaalanyként történő kezelése 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében előírt szabályának értelmezéséhez nem a közbeszerzési jog keretében a 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében meghatározott „közjogi intézmény” fogalmára kell hivatkozni, mivel az utóbbi fogalom meghatározása tág, jóllehet a „közjog által szabályozott szerv” 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében foglalt fogalmát szigorúan kell értelmezni a nem héaalanyként történő kezelés szabályának alkalmazása keretében, mivel az a valamennyi aktus adózására irányuló általános szabály alóli kivételnek minősül.

25 Ugyanezen bíróság szerint a nem héaalanyként történő kezelés szabálya nem vonatkozik a Saudaçořhoz hasonló jogalanyra, amely, bár az AAR hozta létre, a régiótól elkülönült részvénytársaság, amely a magánjog szabályainak hatálya alá tartozik, és feladatkörének gyakorlása, valamint a társaság céljainak elérése tekintetében függetlenül működik.

26 A Tribunal Administrativo e Fiscal de Ponta Delgada (a ponta delgadai közigazgatási és adóügyi bíróság) szintén azt állapította meg, hogy a Saudaçoř által a programszerződések keretében nyújtott szolgáltatások gazdasági jellegűek, mivel díjazás ellenében nyújtják azokat. Az AAR által fizetett hozzájárulások a Saudaçoř által nyújtott szolgáltatások ellenértékei, és nem tekinthetők közjogi jogalanyok közötti átruházásnak.

27 Az ezen ítélet ellen benyújtott fellebbezés nyomán eljáró kérdést elterjeszt? bíróság úgy véli, hogy az alapügy központi kérdése az, hogy hivatkozhat?e a Sauda?orhoz hasonló jogalany a héatörvény 2. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésével azonos tartalmú szabályra, amely alapján a közjog által szabályozott szervek nem kezelend?k héaalanyként, valamint annak megállapítása, hogy a vitatott héabehajtást elrendel? aktusok közjogi jogalanyok közötti költségvetésen belüli transzfereknek min?sülnek?e.

28 A kérdést elterjeszt? bíróság úgy véli, hogy bár a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján egyértelm?, hogy a héaalanyiság köréb?l kizárólag a közjog által szabályozott szervek azon tevékenységei vannak kizárva, amelyeket hatóságként gyakorolnak, ezen ítélkezési gyakorlat alapján nem lehet azonban megállapítani, hogy a Sauda?orhoz hasonló jogalany, jogállására tekintettel, amely az állami jogalany részvénytársasággá történ? átalakulásának eredménye, közjog által szabályozott szerv e fogalma alá tartozik?e. Felmerül többek között a kérdés, hogy az említett fogalom tartalma egybeesik?e a 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében az „ajánlatkér? szerv” különböz? kategóriáinak meghatározása keretében meghatározott „közjogi intézmény” fogalmával.

29 Ilyen körülmények között a Supremo Tribunal Administrativo (legfels?bb közigazgatási bíróság) felfüggesztette az eljárást, és elzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) [...] [A] 2006/112 [...] irányelv 13. cikke (1) bekezdésének els? albekezdése értelmében vett »közjog által szabályozott szerv« fogalmát a közjog által szabályozott szervek a [...] 2004/18 [...] irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében megállapított jogszabályi fogalma alkalmazásával [kell?e értelmezni]?

2) Megfelel?e a [2006/112] irányelv 13. cikke (1) bekezdésének els? albekezdése értelmében vett »közjog által szabályozott szerv« fogalmának az olyan intézmény, amelyet kizárólagos állami t?kével, az Azori?szigetek autonóm régiója 100%-os részesedésével részvénytársasági formában alapítottak, és amelynek tevékenységi köre a regionális egészségügyi rendszer területén – annak ösztönzése és racionalizálása céljából és az említett régióval kötött programszerz?dések keretében – történ? tanácsadás és m?ködtetés, továbbá amely intézménynek hatáskör?átruházás alapján feladata azon hatósági jogkörök gyakorlása, amelyekkel eredetileg az egészségügyi közszolgáltatás nyújtására kötelezett régió a szóban forgó területen rendelkezik?

3) Az ezen irányelvben foglaltak fényében megállapítható?e, hogy a társaság által kapott ellenérték, amely az e programszerz?dések végrehajtásához szükséges pénzügyi eszközök rendelkezésre bocsátását jelenti, a héaalanyként való min?sítés szempontjából a nyújtott szolgáltatásokért járó díjazásnak min?sül?

4) Igenl? válasz esetén, megfelel?e a szóban forgó társaság a [2006/112] irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében foglalt adóalanyiság alóli kivételre vonatkozó szabály alkalmazásához szükséges feltételeknek?”

Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett kérdésekr?l

Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett harmadik kérdésr?l

30 Az elsz?r vizsgálandó harmadik kérdésével a kérdést elterjeszt? bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2006/112 irányelv 9. cikkének (1) bekezdését úgy kell?e értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti gazdasági tevékenységnek min?sül az alapügyben szerepl?höz hasonló tevékenység, amely során valamely társaság valamely régióknak az e társaság és az e régió között

kötött programszerződésük szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megkövetetésére irányuló szolgáltatást nyújt.

31 A Bíróság már megállapította, hogy az említett irányelv szerkezetéből és céljából, valamint az ugyanezen irányelv 13. cikkének a – hatodik irányelvvel létrehozott – közös héarendszerben elfoglalt helyéből következően fűszabály szerint minden gazdasági jellegű tevékenység adóköteles. Fűszabály szerint és a 2006/112 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerint héakötelesek az ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtások, ideértve a közjogi intézményeket is. Ezen irányelv 9. és 13. cikke így nagyon tágan határozza meg a héa alkalmazási körét (Bizottság kontra Hollandia ítélet, C-79/09, EU:C:2010:171, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Az ügylet ellenérték fejében teljesített ügyletként való minősítésének a lehetősége kizárólag a termékértékesítés vagy a szolgáltatásnyújtás és az adóalany által ténylegesen kapott ellenszolgáltatás közötti közvetlen kapcsolat fennállását feltételezi. Az ilyen közvetlen kapcsolat akkor áll fenn, ha a szolgáltatásnyújtó és a szolgáltatást igénybe vevő között létezik olyan jogviszony, amelynek keretében kölcsönös szolgáltatások kerülnek átadásra úgy, hogy a szolgáltatásnyújtó által kapott juttatás képezi a szolgáltatást igénybe vevő számára nyújtott szolgáltatás tényleges ellenértékét (lásd különösen: Serebryannay vek ítélet, C-283/12, EU:C:2013:599, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 Az elvégzendő elemzés jellegét figyelembe véve és amint azt a Bíróság már megállapította, a nemzeti bíróság feladata az alapügyben szóban forgó tevékenységeknek a Bíróság által meghatározott kritériumok alapján történő megítélése (Fazenda Pública ítélet, C-446/98, EU:C:2000:691, 23. pont; Gmina Wrocław végzés, C-72/13, EU:C:2014:197, 18. pont).

34 A jelen esetben a kérdést elterjesztő bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy az iratokból és különösen a Saudaçor és az AAR között kötött programszerződésből kitűnik-e, hogy a társaság ellenérték fejében folytatja tevékenységeit, és így azok gazdasági jellegűek. Mindazonáltal a Bíróság az elzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglalt tényezőkre tekintettel nyújthat e bíróság számára a határozathozatalát lehetővé tevő értelmezési szempontokat.

35 E tekintetben kitűnik az említett határozatból, hogy ugyanezen szerződések szerint az AAR köteles a Saudaçornak az általa nyújtandó regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megkövetetésére irányuló szolgáltatások ellenértékeként ellentételezést, úgynevezett „pénzügyi hozzájárulást” fizetni, amelynek összegét e szerződések pontosítják.

36 Tekintettel a Saudaçor által nyújtott tervezésre és megkövetetésre irányuló szolgáltatások állandó és folyamatos jellegére, az a körülmény, hogy ezen ellentételezést nem a személyre szabott szolgáltatások alapján, hanem évente általánnyelleggel határozzák meg a társaság működési költségeinek fedezése érdekében, nem olyan jellegű, amely befolyásolja a teljesített szolgáltatásnyújtás és az azon átvett ellenérték között fennálló közvetlen kapcsolatot, amelynek összegét elzetesen és világosan lefektetett szempontok szerint határozták meg (lásd ebben az értelemben: Le Rayon d'Or, C-151/13, EU:C:2014:185, 36. és 37. pont).

37 E közvetlen kapcsolatot nem kérdőjelezi meg azon tény sem, hogy a Saudaçor és az AAR között kötött programszerződések tartalmazzanak olyan kikötéseket, amelyek elírják, hogy a Saudaçor által fizetendő ellentételezés összege kiigazítható, ha a körülmények módosulása okán ezen összeg nyilvánvalóan elégtelennek tűnik a szerződések teljesítéséhez.

38 Ugyanis amennyiben e kikötések ezen ellentételezés mértékének elzetes és világosan lefektetett olyan szempontok szerint történő meghatározására irányulnak, azt biztosítják, hogy e

mérték elegendő? a Saudaçor m?ködési kiadásainak fedezésére, megállapítható, hogy céljuk az e társaság által nyújtott állandó és folyamatos szolgáltatások általános ellentételezéseként nyújtott összeg kiigazítása. Egyébiránt, bár, amint az az el?zetes döntéshozatalra utaló határozatból kit?nik, a 2009. év vonatkozásában a kezdetben el?írt éves ellentételezést mérsékelte az AAR, a portugál kormány a Saudaçor által nem vitatottan el?adta a tárgyaláson, hogy e csökkentés egy nyilvánvaló számítási hiba kiigazítására irányult.

39 A nyújtott szolgáltatások és a kapott ellenérték között fennálló közvetlen kapcsolatot nem kérd?jelezi meg az a tény sem, amint azt a Saudaçor állítja, hogy az utóbbi tevékenységének célja a portugál alkotmány szerint kizárólag és közvetlenül az államra háruló alkotmányos kötelezettség teljesítése, azaz egyetemes és általános nemzeti egészségügyi és potenciálisan ingyenes, közforrásokból finanszírozott szolgáltatás nyújtása.

40 Ugyanis a 2006/112 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerint az a személy min?sül adóalany, aki gazdasági tevékenységet önállóan végez, tekintet nélkül e tevékenység céljára és eredményére.

41 Egyébiránt, bár az egyetemes és általános nemzeti egészségügyi és potenciálisan ingyenes, közforrásokból finanszírozott szolgáltatás bevezetésének célját figyelembe veszi a közös héarendszer, amennyiben az említett irányelv 132. cikkének (1) bekezdése szerint egyes, többek között a közintézmények által biztosított egészségügyi szolgáltatások héamentesek, nem vitatott, hogy az alapügyben szóban forgó regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és m?ködtetésére irányuló tevékenység nem tartozik ezen adómentességek egyike alá sem.

42 A fenti megfontolásokra tekintettel azt kell válaszolni a harmadik kérdésre, hogy a 2006/112 irányelv 9. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti gazdasági tevékenységnek min?sül az alapügyben szerepl?höz hasonló tevékenység, amely során valamely társaság valamely régióhoz az e társaság és az említett régió között kötött programszer?dések szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és m?ködtetésére irányuló szolgáltatást nyújt.

Az els?, a második és a negyedik kérdésre?

43 Az együttesen és másodsor vizsgálendő els?, második és negyedik kérdésével a kérdést el?terjeszt? bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell?e értelmezni, hogy az e rendelkezésben el?írt nem héaalanyként történ? kezelés szabályának hatálya alá tartozik az olyan tevékenység, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely során valamely társaság valamely régióhoz az e társaság és az említett régió között kötött programszer?dések szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és m?ködtetésére irányuló szolgáltatást nyújt, amennyiben e tevékenység az ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti gazdasági tevékenységnek min?sül.

44 Ezen összefüggésben a kérdést el?terjeszt? bíróság arra vár választ, hogy amint azt a Saudaçor állítja, „egyéb közjog által szabályozott szervnek” az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalmát a 2008/14 irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében említett „közjogi intézmény” fogalom meghatározás felhasználásával kell?e értelmezni.

45 A 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének ilyen értelmezése nem elfogadható.

46 Ugyanis a „közjogi szerv” fogalmának és következésképpen az „ajánlatkér?k” fogalmának tág meghatározásával a 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdése ezen irányelv hatályának annak biztosítása érdekében kell?en kiterjedt meghatározására irányul, hogy a vonatkozó szabályok, különösen a közbeszerzés keretében kötelez? átláthatóság és

megkülönböztetés?mentesség alkalmazandó legyen az állami jogalanyok azon összességére, amelyek nem képezik a közigazgatás részét, de többek között finanszírozásuk és irányításuk révén, mégis állami ellen?zés alá tartoznak.

47 Márpedig alapjában eltér az a háttér, amelybe az „egyéb közjog által szabályozott szerv” 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében szerepl? fogalma illeszkedik.

48 Ugyanis e fogalom nem a hea hatályának meghatározására irányul, hanem éppen az ezen adó közös rendszerének alapját adó azon általános szabály alóli kivételt képez, amely szerint az említett adó hatálya igen tágan, az ellenérték fejében nyújtott minden szolgáltatásra kiterjed?en került meghatározásra, ideértve a közjogi szervek által nyújtott szolgáltatásokat is (lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Hollandia ítélet, C?79/09, EU:C:2010:171, 76. és 77. pont).

49 Eltérésként azon általános szabályhoz képest, miszerint valamennyi gazdasági jelleg? tevékenység adóköteles, a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését szigorúan kell értelmezni (lásd különösen: Isle of Wight Council és társai ítélet, C?288/07, EU:C:2008:505, 60. pont; Gmina Wroc?aw végzés, C?72/13, EU:C:2014:197, 19. pont).

50 Ebb?l következik, hogy a hatodik irányelv 13. cikke (1) bekezdésének szövegében adott útmutatás hiányában – figyelembe kell venni ezen irányelv szerkezetét és célját, valamint e rendelkezés helyét az említett irányelvvel létrehozott közös héarendszerben (lásd analógia útján: Isle of Wight Council és társai ítélet, C?288/07, EU:C:2008:505, 25. pont).

51 Így a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének ezen irányelv céljai alapján történ? elemzése nyilvánvalóvá teszi, hogy két feltételnek kell együttesen teljesülnie ahhoz, hogy érvényesüljön a nem adóalanyként történ? kezelés szabálya, vagyis a tevékenységeket közintézménynek kell folytatnia, és ennek során hatóságként kell eljárnia (lásd ebben az értelemben különösen: Mihal?végzés, C?456/07, EU:C:2008:293, 16. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Bizottság kontra Hollandia ítélet, C?79/09, EU:C:2010:171, 79. pont).

52 Egyébiránt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéb?l és az egyenl?ség elvéb?l az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó európai uniós jogi rendelkezést általában az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, ami úgy érhet? el, ha figyelembe veszik a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd különösen: Fish Legal és Shirley ítélet, C?279/12, EU:C:2013:853, 42. pont).

53 Márpedig meg kell állapítani, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése nem hivatkozik a tagállamok jogára.

54 Ebb?l következik, hogy az e rendelkezésben szerepl? fogalmakat, többek között az „egyéb közjog által szabályozott szerv” fogalmát az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni.

55 Egyébiránt, mivel – amint arra a jelen ítélet 49. pontja emlékeztetett – a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését, eltérésként, szigorúan kell értelmezni, meg kell állapítani, hogy az e rendelkezésben szerepl? felsorolás kimerít? jelleg?, az „egyéb közjog által szabályozott szerv” fogalma a hatóságok alá tartozó, az e rendeletben kifejezetten említett intézményekt?l eltér? intézmények fennmaradó kategóriája.

56 Ami különösen az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében el?írt két feltétel közül az

els? illeti, azaz amely a közjog által szabályozott szerv min?ségre vonatkozik, a Bíróság már megállapította, hogy az a személye, amely hatósági jogkörök alá tartozó tevékenységeket önállóan végez, mivel nem képezik részét a közigazgatási szervezetrendszerének, nem min?síthet? az e rendelkezés szerinti közjogi intézménynek (lásd ebben az értelemben különösen: Mihal?végzés, C?456/07, EU:C:2008:293, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

57 A Bíróság pontosította továbbá, hogy a „közjog által szabályozott intézmény” min?ség nem eredhet kizárólag azon tényb?l, hogy a szóban forgó tevékenység hatósági jogkörök alá tartozó tevékenységek végzésében áll (lásd ebben az értelemben különösen: Mihal?végzés, C?456/07, EU:C:2008:293, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

58 Ez nem befolyásolja azt, hogy bár az említett min?sítés vonatkozásában nem meghatározó az a körülmény, hogy az érintett intézmény az alkalmazandó nemzeti jog szerint hatósági jogkörökkel rendelkezik, mivel azonban valamennyi hatóságra vonatkozó alapvet? jellemz?r?l van szó, bizonyos mértékben utal arra, hogy ezen intézmény közjog által szabályozott intézménynek min?síthet?.

59 Márpedig a 41/2003/A regionális törvényerej? rendelet 10. cikke el?írja, hogy e feladatkörök végrehajtása érdekében a Sauda?or az AAR?rel azonos hatósági jogkörrel rendelkezik, majd a jogszabály ezt követ?en példálózó jelleggel felsorol néhány ilyen jogosítványt, köztük a kisajátítást.

60 Egyébiránt a Bíróságnak a jelen ítélet 56. pontjában felidézett ítélezési gyakorlatára és az alkalmazandó nemzeti jogra tekintettel, a kérdést el?terjeszt? bíróság vizsgálatától függ?en nem zárható ki, hogy a Sauda?ort az AAR közigazgatási szervezetrendszerének részét képez?nek kell tekinteni.

61 E tekintetben kit?nik a Bírósághoz benyújtott iratokból, hogy a Sauda?or, amennyiben az állam által állami szerv funkcionális decentralizációja révén történ? átalakulása útján részvénytársaság formájában került megalapításra, bizonyos tekintetben a magánjogi jogi személyhez hasonlít és m?ködését, valamint napi ügyvezetését tekintve az állammal szemben bizonyos autonómiával rendelkezik.

62 Mindazonáltal és továbbra is a kérdést el?terjeszt? bíróság vizsgálatától függ?en a Sauda?or egyes jellemz?i annak a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti közjog által szabályozott szervnek történ? min?sítése mellet szólnak.

63 A Sauda?or tényleges autonómiája ugyanis korlátozottnak t?nik azon tény okán, hogy a t?kéje, amelyben magánszemélyek nem szerezhettek részesedést, az AAR 100%-os tulajdonában van, amely az ügynevezett „kiegészít?” tevékenységei keretében harmadik személyeknek nyújtott szolgáltatásoktól eltekintve, amelyek nem vitatottan marginális jelent?séggel bírnak, egyébiránt az egyetlen „ügyfele”. E tényez?kb?l kit?nik, hogy az AAR meghatározó befolyást tud gyakorolni a Sauda?or tevékenységeire.

64 Ezt az a tény is meger?síti, hogy a Sauda?or és az AAR között kötött els? programszerz?dés 3. pontjának a) alpontja és a második programszerz?dés 3. pontja (1) bekezdésének a) alpontja szerint e társaság feladatait az AAR által megállapított iránymutatások alapján látja el, és hogy az említett els? programszerz?dés 3. pontjának h) alpontja és a második programszerz?dés 3. pontja (1) bekezdésének g) alpontja szerint az említett társaság az AAR felügyelete alatt áll.

65 Egyébiránt a 41/2003/A regionális törvényerej? rendelet 4. cikkének (1) bekezdése úgy

rendelkezik, hogy a Saudaçoorra vonatkozó szabályozást a jelen jogszabály rendelkezései, a mellékletben található alapító okiratok, az állami vállalkozásokra irányadó 558/99. sz. törvényerejű rendeletben foglalt jogi szabályozás és a magánjog tartalmazza. Úgy tűnik, hogy a magánjog alkalmazhatósága az ily módon meghatározott keretben másodlagos jelentőséggel bír tehát a Saudaçoorra, mint állami vállalkozásra irányadó jogi szabályozást megállapító szabályokhoz viszonyítva.

66 Egyébiránt, amennyiben a regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megkövetetésére irányuló szolgáltatások nyújtásának feltételei programszerződés tárgyat kell, hogy képezzék, különösen ami az e szolgáltatások ellentételezését illeti, ami arra utalhat, hogy a Saudaçoór más magánjogi gazdasági szereplőkkel versenyben állva tevékenykedik az érintett piacon, ez nem befolyásolja azt, hogy az AAR-ben az említett szolgáltatásokat kizárólag a Saudaçoór nyújtja a 41/2003/A regionális törvényerejű rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében elírt feladata alapján, és azokat például közbeszerzés révén nem ítélik oda magánjogi gazdasági szereplőknek.

67 Egyébiránt úgy tűnik, hogy szervezeti kapcsolat áll fenn a Saudaçoór és az AAR között, ha csak azon tény okán is, hogy e társaságot az e régió jogalkotója által elfogadott jogalkotási aktszal hozták létre annak érdekében, hogy az elbbi számára „közhasznú szolgáltatásokat nyújtsanak az egészségügy területén”, amint az a 41/2003/A regionális törvényerejű rendelet 2. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik.

68 E tényezőknél a kérdést elterjesztő bíróság által végzett felülvizsgálatra figyelemmel nem zárható tehát ki, hogy a Saudaçoorra alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezéseket is figyelembe vevő értékelésre tekintettel e bíróság azt a következtetést vonja le, hogy az a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti közjog által szabályozott szervnek minősíthető.

69 Mindazonáltal, amint arra a jelen ítélet 51. pontja emlékeztetett, ahhoz, hogy alkalmazható legyen az említett rendelkezésben elírt, a nem héalanyként történő kezelés szabálya, szükséges továbbá, hogy az e rendelkezésben elírt második feltétel is teljesüljön, azaz, hogy a csak a hatóságként eljáró közjog által szabályozott szerv által folytatott tevékenységek mentesülnek a héalól.

70 A Bíróság állandó ítélezési gyakorlata szerint olyan tevékenységekről van szó, amelyeket az említett szervek a rájuk vonatkozó sajátos közjogi szabályozás keretében folytatnak, kivéve azokat a tevékenységeket, amelyeket a magánjogi gazdasági szereplőkkel azonos jogi feltételek mellett végeznek. A Bíróság pontosította továbbá, hogy e tekintetben nem bír jelentőséggel a tevékenység tárgya és célja, és hogy az a tény, hogy az alapügyben szereplő tevékenység folytatása hatósági jogkör alkalmazásában áll lehetővé teszi annak megállapítását, hogy e tevékenység közjogi szabályozás alá tartozik (lásd ebben az értelemben különösen: Fazenda Pública ítélet, C-446/98, EU:C:2000:691, 17., 19. és 22. pont).

71 Ebben az összefüggésben a Bíróság megállapította, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében elírt adómentesség első sorban olyan tevékenységekre vonatkozik, amelyeket a közintézmények hatóságként folytatnak, amely tevékenységek bár gazdasági jellegűek, szorosan kapcsolódnak a közhatalom eljogainak gyakorlásához (Isle of Wight Council és társai ítélet, C-288/07, EU:C:2008:505, 31. pont).

72 Márpedig az említett irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében elírt e második feltétel nem teljesül, ha, amint azt a portugál kormány állította, és a kérdést elterjesztő bíróság vizsgálatától függően a 41/2003/A regionális törvényerejű rendelet 10. cikke szerint a Saudaçoort megillető hatósági jogkörök nem minősülnek az általa, az alapügyben szereplő tevékenységek, azaz a regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésével és megkövetetésével

kapcsolatos, vitatott héakötelezettség? tevékenységek teljesítéséhez alkalmazható eszköznek, mivel más tevékenységek folytatását szolgálják.

73 Egyébiránt, még ha feltételezzük is, hogy azt kell megállapítani, hogy a Sudaçor közjog által szabályozott szerv, és hogy hatóságként gyakorolja az alapügyben szerepl? gazdasági tevékenységet, a 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséb?l következik, hogy az olyan jogalany, mint a Sudaçor, nem mentesülhet a héa alól, ha megállapítható, hogy a nem adóalanyként való kezelése a verseny bizonyos jelent?ség? torzulásához vezet.

74 E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy a verseny jelent?s torzulását, amelyet a hatóságként eljáró közintézmények nem adóalanyként való kezelése eredményezne, a szóban forgó tevékenység, mint olyan vonatkozásában kell értékelni anélkül, hogy ezen értékelés valamely meghatározott piacra vonatkozna, valamint nemcsak a tényleges verseny, hanem a lehetséges verseny vonatkozásában is, feltéve hogy a magánjogi gazdasági szerepl? számára az érintett piacra történ? belépésnek a lehet?sége valós és nem tisztán elméleti jelleg? (Bizottság kontra Hollandia ítélet, C?79/09, EU:C:2010:171, 91. pont).

75 A fenti megfontolások összességére tekintettel azt kell válaszolni az els?, a második és a negyedik kérdésre, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nem héaalanyként történ? kezelés e rendeletben el?írt szabályának hatálya alá tartozik az olyan tevékenység, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely során valamely társaság valamely régiónak az e társaság és az említett régió között kötött programszerz?dés szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és m?ködtetésére irányuló szolgáltatást nyújt, amennyiben e tevékenység az ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti gazdasági tevékenységnek min?sül, aminek ellen?rzése a kérdést el?terjeszt? bíróság feladata, megállapítható, hogy az említett társaságot a közjog által szabályozott szervnek kell min?síteni, és hogy az említett tevékenységet hatóságként látja el, amennyiben a kérdést el?terjeszt? bíróság megállapítja, hogy ugyanezen tevékenység adómentesítése nem jár a verseny bizonyos mérték? torzulásával.

Ezen összefüggésben az „egyéb közjog által szabályozott szervnek” az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalma nem a „közjogi intézménynek” a 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében meghatározott fogalma felhasználásával értelmezend?.

A költségekr?l

76 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vev? felek számára a kérdést el?terjeszt? bíróság el?tt folyamatban lév? eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekr?l. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthet?k meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következ?képpen határozott:

1) **A közös hozzáadottértékadó?rendszerr?l szóló, 2006. november 28?i 2006/112/EK tanácsi irányelv 9. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti gazdasági tevékenységnek min?sül az olyan tevékenység, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely során valamely társaság valamely régiónak az e társaság és az említett régió között kötött programszerz?dés szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és m?ködtetésére irányuló szolgáltatást nyújt.**

2) **A 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti nem hozzáadottérték?adóalanyként történ? kezelés szabályának hatálya alá tartozik az olyan tevékenység, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely során valamely társaság valamely régiónak az e társaság és az említett régió között kötött**

programszervezők szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megvalósítására irányuló szolgáltatást nyújt, amennyiben e tevékenység az ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti gazdasági tevékenységnek minősül, aminek ellenőrzése a kérdést előterjesztő bíróság feladata, megállapítható, hogy az említett társaságot a közjog által szabályozott szervnek kell minősíteni, és az említett tevékenységet hatóságként látja el, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy ugyanezen tevékenység adómentesítése nem jár a verseny bizonyos mértékű torzulásával.

Ezen összefüggésben az „egyéb közjog által szabályozott szervnek” az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalma nem az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében meghatározott „közjogi intézmény” fogalma felhasználásával értelmezendő.

Aláírások

* Az eljárás nyelve: portugál.